

W sprawie opóźnienia Suwalszczyzny i Litwy  
przez wojska Niemców.

Do

ADJUTANTURY GENERALNEJ

NACZELNEGO DOWODZTWA W.P.

Warszawa, dnia 12. maja 1919.

w w a r s z a w i e

Ponieważ Niemcy dobrowolnie nie myślą wycofać wojsk swych z Suwalszczyzny, względnie południowej Litwy, zwraca się Naczelne Dowództwo W.P. do Ministerjum Spraw Zagranicznych z prośbą o interwencję w tej sprawie u państw Koalicyjnych.

Motywy, które Naczelne Dowództwo w tym wypadku się kieruje są następujące:

- 1/ Front niemiecki przeciwko bolszewikom biegnie obecnie od okolic Mitawy w kierunku południowym, aż do Szyrwint /miejs. położona o 45 km. na północny zachód od Wilna/ę Dla zabezpieczenia więc tyłów swego frontu jest Niemcom potrzebne li tylko terytorjum położone na północ od linii biegnącej od Kowna wzdłuż Niemna na zachód.
- 2/. Pozostawienie Niemców w obszarze położonym na południe od wyżej wymienionej linii jest obecnie wobec zajęcia Wilna przez Wojska Polskie i objęcia przez te ostatnie frontu przeciw bolszewikom, aż po Szyrwinty, /miejs. położona 45 kmtr. na północny zachód od Wilna / niezasadnione. Wojska niemieckie rozlokowane w obszarze na południe od linii biegnącej od Kowna na zachód wzdłuż Wilna zagrażają tylko tyłom Wojsk Polskich stojących na froncie przeciwko bolszewikom; Dowództwo Wojsk Polskich jest przez to zmuszone dość znaczną ilością swych wojsk zużywać do zabezpieczenia swych tyłów przeciwko Niemcom, - zamiast siły te użyć na froncie bojowym przeciw bolszewikom.
- 3/. Pozostawienie Niemców w obszarze par. 2 wymienionym, wprowadza do kraju przez nich okupowanego tylko anarchję, a to z następujących względów:
  - a/. Niemcy wywołują nieustanne zatargi między Polakami a Litwinami.-
  - b/. Spartakiści niemieccy szerzą ideje komunistyczne wśród ludności.-
  - c/. Władze niemieckie, jak z załączonych odpisów dokumentów wynika, jutrzą ludność cywilną i obchodzą się z nią w sposób iście barbarzyński.-
- 4/. Przez objęcie Suwalszczyzny od Niemców Polska mogłaby przeprowadzić na obszarze rdzennie polskim rekrutację, co siłą militarną państwa Polskiego wzmocni.-
- 5/. Wobec tego, że Niemcy wchodzi już obecnie w przyjazne stosunki z bolszewikami, jak to już do Ministerjum Spraw Zagranicznych pod Nr. D. 331/VI. pouf. z d. 4/V. dokumentu / dostarczanie instruktorów niemieckich dla armii bolszewickiej / niezbiecie wynika, jest pozostawienie Niemców na froncie bolszewickim wogóle nie tylko niepożądane, lecz wprost dla ogólnej akcji państw sprzymierzonych przeciw bolszewikom nader szkodliwe.

Niemcy ze swych wojsk rozlokowanych w Kurlandji i Litwie trzymają zaledwie 10 tysięcy ludzi na froncie gdzie i tak walki żadne się nie toczą. Natomiast zachodzi tylko obawa, czy Niemcy pewnego dnia przez odcinek ten nie przepuszczą wojsk bolszewickich na tyły Wojsk Polskich.

Ilość wojsk niemieckich na froncie na północ od Kowna - około 10 tysięcy dałaby się w krótkim czasie zastąpić wojskami litewskimi wynoszącymi obecnie na tyłach na linii Kiejdany - Kowno - Suwałki zupełnie bezczynnie, jakoteż wojskami polskimi.

PALESTYNSKI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

PALESTYNSKI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

Polska Suwalszczyzna mogłaby być obsadzoną przez wojska Polskie, litewska  
przez litewską

9 załącznikową  
-----

H A L L E R m.p.

Puźkownikę

Za zgodność odpisów

KORPUS OCHOTNICZY DIBICZA  
Dziennik I.a.N.2630.

Suwałki, dnia 16/IV.1919r

Ku memu wielkiemu zdziwieniu zauważyłem dziś, że niemieckie nazwy ulic bez mojej wiedzy zmienione zostały na nazwy polskie np. na rogu ul. Peteresburskiej - Plac Uspieński. Ponieważ ta zmiana zaszła bez mojego pozwolenia, więc rozkazuję, by te nowe znaki do dnia 17.IV. do godziny 12 były zabrane.

Zakuję najmocniej, jeśli z powodu podobnych środków zostanie zakłócona zgoda, która panowała między władzami niemieckimi i polskimi. Mając na uwadze delikatność /taktyczność/ polskich władz, która była zawsze mi przyjemną, nie przypuszczałem, że one dopuszczą się takiej samowoli.

Ten wypadek musz, uważać za większą prowokację, niż to co wyczytałem w gazetach warszawskich, urządzenie Piłsudskiemu owacji przez tutejszą Radę

/-/ v. DIBITSCH  
ppułkownik.

ZALACZNIK L.2.

Do

Bezirkskomendanta

W SUWAŁKACH

Odzwę Pana z dnia 16.b.m. N.2630 otrzymaliśmy w dniu dzisiejszym o godzinie 10 rano i merytoryczną odpowiedz w tej sprawie będziemy mogli dać dopiero po otrzymaniu wyjaśnienia magistratu, pod zarządkiem którego znajduje się miasto i od którego wyjaśnienia tego zażądaliśmy.

Jednocześnie zaznaczamy, że forma listu N.2630 niewymownie nas zadziwiła, jak również i zarzut do nas kierowany. Gdyby nawet tymczasowa Rada Obywatelska i wyraziła hołd Naczelnikowi Państwa Piłsudskiemu, czego natiłsem mówiąc nie było, bo nie miała ku temu odpowiedniej okazji, to i w takim razie nawet kontrola uczuć społeczeństwa polskiego względem głowy Państwa Polskiego nie może należeć do kompetencji władz wojskowych okupacyjnych, przebywających tu jedynie dla utrzymania ładu i porządku, jak to najejednokrotnie sam Pan zaznaczył w swoich pismach i rozmowach. Całe zachowanie się Tymczasowej Rady Obywatelskiej względem władz wojskowych okupacyjnych od daty układu z tymi władzami o przyjęciu władzy administracyjnej w Okręgu Suwałkim przez Radę aż do chwili obecnej, nigdy nie było prowokujące, a przeciwnie zawsze było nacechowane dążnością do zaogodzenia zatargów, wynikających pomiędzy ludnością, a wojskiem niemieckim które bardzo często nadużywało lojalności miejscowego społeczeństwa, do której ludności była przez nas wezwana. Czy zatem zarzut o prowokacji mo że być do nas kierowany niech to waelmożny Pan sam osądzić zechce.

ZALACZNIK L.3.

Do

Bezirkskomendanta

S U W A Ł K I



W dalszym ciągu listu naszego z dnia 17. kwietnia N.2072 i w odpowiedzi na list Pana N. 2630 w sprawie zmiany nazwy ulicy Petersburskiej, komunikujemy, że Rada miejska na posiedzeniu w dniu 28. marca ze względu, iż nazwa ulicy Petersburskiej Prospekt nadana została przez władze rosyjskie w celach rusyfikacyjnych, wówczas gdy miejscowa ludność używała nadal nazwy polskiej "ul. Główna" albo "Szosowa", postanowiła ustalić ostatecznie nazwę ulicy i w tym celu ku uroczoniu bohatera polskiego Tadeusza Kościuszki postanowiła ulicę nazwać jego imieniem.

Ma istnieć miasto w wykonaniu tej uchwały zarządził wywieszenie odpowiednich napisów na ulicy, jednakże mając na uwadze potrzeby wojska niemieckiego, wszystkie tablice z napisami niemieckimi "Petersburger Strasse" zostawił niotknięte, umieścił tylko obok, lub tam gdzie tych nazw nie było nową polską nazwę ulicy.

Z uwagi na to, iż polskie napisy zrobione dla użytku ludności w niczem nie przeszkadzają władzy wojskowej niemieckiej i że zarządzenie to nastąpiło na mocy uchwały Rady Miejskiej, jako gospodarza miasta, mamy nadzieję, że wyjaśnienie nasze na jzupełnie Pana zadowolni.

Prezes

Sekretarz:

ZALACZNIK L.4.

Wojskowy Zarząd Powiatowy  
Suwałki

Suwałki, dnia 23.III.1919.

Oddział G2. N. 4118

Do

Tymczasowej Rady Obywatelskiej  
Okręgu Suwalskiego

Na pismo z dnia 24.III. za N. 2507 uprzejmie odpowiadam, że terytorjum b. wojennego gubernatorstwa litewskiego po zawieszeniu broni zostało przekazane, jako Zrędowni Litewskiemu, Tarybie uznannej przez rząd niemiecki, stopniowo znosząc władze niemieckie.

Do tego terytorjum należą powiaty Suwalski i Augustowski.

Zanim nie nastąpi ostateczne ustalenie granic przez Kongres Pokojowy, może przeto obecnie w tutejszym okręgu tylko Taryba być uważana jako reprezentantka władzy suwerennej, gdy tymczasem władzom miejscowym przysługują tylko lokalny zarząd komunalny.

/podpisał/ VENSKE  
Oberleutenant

ZALACZNIK L.5.

M.C.W.  
Komendant Policji Państwowej  
m.Suwałk i pow.Suwalskiego  
d.29.kwietnia 1919 Np2213

Suwałki.

Do  
Tymczasowej Rady Obywatelskiej  
Okręgu Suwalskiego

POLISH  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

Podaję do wiadomości Rady Obywatelskiej, że w dniu 7.kwietnia r.b.

od znajdującego się na posterunku szeregowej policji Antoniego Czerniawskiego przez władze niemieckie został odebrany karabin nr 998, stanowiący uzbrojenie policji. Jako przyczynę odebrania karabinu władze niemieckie wystawiają, że Czerniawski nie ma aż odpowiedniego zaświadczenia na posiadanie broni i że jest funkcjonariuszem Kresnopolskiej Milicji. Karabin dotychczas mu zwrócony nie został.

W dniu 19.b.m. karabiny zostały odebrane od posterunkowych szeregowców policji Stanisława Macaszkiewicza i Michała Wrenieckiego. Pomiędzy innymi niejednokrotnie zapytań moich o przyczynę odebrania karabinów, władze niemieckie wszelkich wyjaśnień mi odmawiają.

W dniu 19.b.m. i 20.b.m. przez władze niemieckie zostały zabrane z urzędu podwładnej mi i policji 33 zamki od karabinów, stanowiących uzbrojenie policji. Zarządzenie niniejsze przez władze niemieckie tłumaczy się tem, że pozostałe w policji 20 karabinów dostatecznie dla funkcjonariuszów policji, którzy zajmują posterunki w mieście.

/-/ B. KUCHCINSKI

w zast. Komendanta Policji

Sekretarz: /-/ pod. Jaskonek

ZALACZNIK L.6

O d p i s.

SEINU APSKRITIES

KOMITEAS  
1919 m. bal. 15. d.  
N. 564  
Sejmai

WOJTOWI GIBIAŃSKIEJ GMINY

Komitet powiatowy poleca Panu niezwłocznie dać Komitetowi odpowiedź, czy Pan i pisarz gminny liczą siebie pod władnymi władzy Sejmańskiej, czy uznają inną władzę oprecz Sejmańskiej i jeżeli tak, to jaką.

Ur. Press /-/ A. KUBILIUS

Oszonek - Sekretarz /-/ J. GURPELIS

Z oryginałem zgodnie:

Prezes Rady:

Sekretarz Rady:

ZALACZNIK L.7

SEINU APSKRITIES

KOMITEAS  
1919 kwiecień 7 d.  
N. 549  
Sejny

WOJTOWI GIBIAŃSKIEJ GMINY



Na zasadzie rozkazu Władzy Naczelnej powołani są do wojska wszyscy młodzi ludzie, zamieszkałi w Gibiańskiej gminie, urodzeni i w re

ku 1897 i 1898. Peber odbędzie się w mieście Sejnach 18.kwietnia r.b. od godziny 9-tej rano.

Niniejszem Komitet powiatowy nakazuje Wojtowi i wszystkim powołanym do wejska miedzym ludziami stawio się osobiście w oznaczonym terminie i miejscu.

Kto z liczby powołanych nie usłucha tego rozkazu, będzie pociągnięty do odpowiedzialności.

Prezes Komitetu /-/ Dr. Narkiewicz

Członek-Sekretarz: podpis nieczytelny

Z oryginałem zgodne:

Prezes Rady:

Sekretarz Rady:

ZALACZNIK L.8.

Naczelnik Policji Państwowej  
Powiatu Augustowskiego  
d. 27.kwietnia 1919.  
N.2279  
Augustowę

Do

W-GO PANA STROSTY

na POWIAT AUGUSTOWSKI

Niniejszym melduje W-mu Panu, iż przejeżdżający Niemcy żelnie rse, pociągami z Grodna przy napotkaniu ludzi, lub bydza strzelają do nich z karabinów i rzucają granaty. O meldował w dniu dzisiejszym mieszkaniec wsi Jastrzębna, u którego Niemcy zastrzelili krowę. Przy czym zaś we wsi Nowokamiennej zastrzelili 3 ludzi z pociągu, który przy kolei pracowali na polu. Z powyższego zameldowania jest widoczne że przejeżdżający Niemcy formalnie obstrzelują wale położone w pobliżu drogi żelaznej.

Pr. Komendant Policji /podpis nieczytelny/

Sekretarz:

ZALACZNIK L.9.

DO KOMENDANTA OKREGU SUWAŁSKIEGO

Przesyłam przy niniejszym raport Naczelnika Policji na powiat Augustowski z dnia 27.II.M.N.2279 z którego widać, iż wracające z Grodna oddziały niemieckie ostrzeliwują po drodze spokojnie pracującą ludność w polu, w rezultacie czego nastąpiło postrzelenie na śmierć 3 ludzi.

Wobec takiego zachowania się wojsk niemieckich Tymczasowa Rada Obywatelska, jako przedstawicielka ludności w okręgu Suwałskim, wypowiada Panu najwyższe oburzenie i żąda od Pana przedsięwzięcia natychmiastowych zarządzeń w celu ukroczenia karygodnego postępowania żołnierzy niemieckich oraz oddanie pod sąd winnych zabójstwa niewinnych ludzi.

Nadmieniamy, iż ze swej strony poleciliśmy Prokuratorowi Sądu Okręgowego Suwałskiego przeprowadzić dochodzenie w tej sprawie i mamy nadzieję, iż ze strony Pana dohodzenie to będzie Prokuratorowi nasze mu ułatwione.

Znamyśmy w końcu, że tego rodzaju polowanie na ludzi i inwentarz żywy oddziały niemieckie wracające z Grodna kolejną urządzają w okolicy wagonów pociągu i że to już nie pierwszy wypadek ostrzelwania z okien wagonów pracujących w polu ludzi i żywego inwentarza.

Prosimy o zawiadomienie, jakie kroki Pan przedsięwziął w celu

INSTITUTE  
New York

ukrocenie samowoli i ekscesów żołnierzy niemieckich i czy może Pan  
gwarantować, że się to już więcej nie powtórzy.

O odszkodowaniu dla poszkodowanych wystąpimy do Pana po prze-  
prowadzeniu śledztwa.

Prezes:

Sekretarz:

Za zgodność odpisu: